

Granskning av kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta utlåtande kommissionens meddelande KOM (2013) 92 Ett anständigt liv för alla: Att avskaffa fattigdom och ge världen en hållbar framtid. Dokumentet antogs av kommissionen den 27 februari och inkom till riksdagen den 28 februari 2013. Efter beslut av talmannen i samråd med gruppledarna hänvisades meddelandet till utrikesutskottet för granskning den 15 mars.

Syftet med meddelandet är att föreslå EU:s ingångsvärden inför kommande förhandlingar i FN om global utveckling efter 2015 i form av ett gemensamt EU-ramverk. Kommissionen föreslår ett antal principer för ramverkets räckvidd, målens karaktär och antal, insyn, genomförande och ansvarsskyldighet samt samstämmighet. Det framhålls bl.a. att ramverket bör inriktas på utrotning av fattigdom i alla dess dimensioner, var den än finns, samt främja välbefinnande och välbefinnande för alla människor i hela världen. De tre dimensionerna av hållbar utveckling – ekonomisk, social, och miljömässig – ska integreras. Målen bör vidare sätta en lägsta levnadsstandard som alla människor bör ha uppnått senast 2030, och fungera som en vägledning i riktning mot välbefinnande och välbefinnande inom ramen för jordens resurser. Den tidsram som föreslås är en vision för 2050 med mål och målsättningar för 2030.

Utskottet instämmer i stort med den inriktning som kommissionen föreslår och anser att meddelandet utgör en god grund för framtida diskussioner. Det är viktigt att EU kan enas om ett antal principer inför den globala debatten om utvecklingsdagordningen efter 2015. EU har som världens största biståndsgivare och handelspartner en central roll att spela. Utskottet delar kommissionens uppfattning att den framtida globala utvecklingsdagordningen bör gälla för alla länder och ha fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling som främsta mål. Enligt utskottet bör dagordningen bygga vidare på millenniemålen men anpassas till den förändrade omvärlden och fokusera mer på kvalitet och på sambandet mellan olika mål.

Vidare framhåller utskottet att utvecklingsdagordningen efter 2015 bör ta fasta på alla länders ansvar för att bidra till en hållbar utveckling. Med tanke på samstämmighetsfrågornas betydelse för hållbar global utveckling, EU:s tyngd som biståndsgivare och de åtaganden som EU har gjort anser utskottet att EU bör driva samstämmighet för utveckling som en central fråga inom ramen för en ny global utvecklingsdagordning.

Utskottet anser att kommissionen har identifierat en rad viktiga principer för dagordningens omfattning i meddelandet men väljer i granskningen att särskilt fokusera på frågor om miljö och klimat, demokrati och mänskliga rättigheter samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Dessa utgör enligt utskottet grundläggande förutsättningar för att stimulera utvecklingens drivkrafter.

Utskottet föreslår att utlåtandet läggs till handlingarna.

I utlåtandet finns ett särskilt yttrande (SD).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Bakgrund	5
Meddelandets huvudsakliga innehåll	8
Utskottets granskning	10
Kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015	10
Särskilt yttrande	15
Kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015 (SD)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över granskade dokument	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015

Riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna.

Stockholm den 25 april 2013

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Christian Holm (M), Mats Johansson (M), Carin Runeson (S), Ismail Kamil (FP), Olle Thorell (S), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Peter Jeppsson (S), Björn Söder (SD) och Abir Al-Sahlani (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i detta utlåtande kommissionens meddelande KOM (2013) 92 Ett anständigt liv för alla: Att avskaffa fattigdom och ge världen en hållbar framtid. Dokumentet antogs av kommissionen den 27 februari och inkom till riksdagen den 28 februari 2013. Den svenska versionen av dokumentet inkom den 4 mars. Efter beslut av talmannen i samråd med gruppledarna hänvisades meddelandet till utrikesutskottet för granskning den 15 mars.

Den 21 mars höll utrikesutskottet en överläggning med biståndminister Gunilla Carlsson om meddelandet (protokoll 2012/13:25). Meddelandet kommer att bli föremål för diskussion vid EU:s biståndministrars möte (FAC) den 28 maj. Inför mötet kommer biståndministern att informera utrikesutskottet om meddelandet vid en föredragning den 23 maj. Samråd med EU-nämnden inför mötet planeras äga rum den 24 maj.

I Europaparlamentet pågår arbetet med att ta fram ett betänkande i utskottet för utvecklingsfrågor, DEVE, med titeln Millennieutvecklingsmålen – att definiera en utvecklingsram för tiden efter 2015. Europaparlamentet höll en utfrågning den 22 januari om millenniemålen och processen efter 2015.

Den 12 april inkom en faktapromemoria (2012/13:FPM 83) om meddelandet till riksdagen, vilken anmäldes i kammaren den 17 april.

Bakgrund

Den 6–8 september 2000 hölls FN:s millennietoppmöte i New York. Mötet var den dittills största samlingen av världens ledare och syftade till att ta fram en agenda för global utveckling. Vid mötet enades stats- och regeringscheferna om millenniedeklarationen. I deklARATIONEN slås fast att global utveckling kräver en helhetssyn och att insatser för fattigdomsbekämpning, utbildning, hälsa, fred, säkerhet, miljö, mänskliga rättigheter och demokrati hör ihop. För att förverkliga intentionerna i millenniedeklarationen sattes åtta konkreta åtaganden upp, de så kallade millennieutvecklingsmålen (härefter millenniemålen). Dessa innebär:

- Att fattigdom och hunger ska halveras till 2015.
- Att alla barn ska gå i grundskola 2015.
- Att jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas.
- Att barnadödligheten ska minska med två tredjedelar till 2015.
- Att mödradödligheten ska minska med tre fjärdedelar till 2015.
- Att spridningen av hiv/aids, tbc, malaria och andra sjukdomar ska hejdas till 2015.

- Att en miljömässigt hållbar utveckling ska säkerställas till 2015.
- Att det globala samarbetet ska öka genom ökat bistånd, rättvisa handelsregler och lättade skuldbördor i utvecklingsländerna.

Tidsgränsen för målens uppfyllande sattes till 2015, och till målen kopplades ett antal delmål och mätindikatorer. Dessa har sedan kontinuerligt följts upp av FN. Alla länder är skyldiga att rapportera om hur arbetet med målen går.

Arbetet med att ta fram nya globala utvecklingsmål efter 2015 pågår. I slutet av juli 2012 utsåg FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon en särskild högnivåpanel som ska utvärdera arbetet med millenniemålen hittills, diskutera vilka resultat som har åstadkommit och komma med råd inför arbetet med en ny utvecklingsdagordning efter 2015. Panelens arbete kommer att utmynna i en rapport som ska diskuteras vid ett högnivåmöte inom ramen för FN under hösten 2013. Vidare har generalsekreteraren utsett ett s.k. UN System Task Team. Teamet består av företrädare för olika FN-organ och internationella organisationer och ska vara sammanhållande för processen inom FN men även konsultera medlemsstater, civilsamhället, forskare och privata aktörer. Generalsekreteraren har även utsett en särskild rådgivare för utvecklingsplanering efter 2015. Dessa processer kompletteras av elva globala tematiska samråd och nationella samråd i över 60 länder som hanteras av FN:s utvecklingsgrupp.

Samtidigt som nya globala utvecklingsmål tas fram pågår arbetet med att följa upp FN:s konferens om hållbar utveckling, Rio+20. Konferensen ägde rum i Rio de Janeiro den 20–22 juni 2012. Efter omfattande förhandlingar enades FN:s medlemsländer om ett slutdokument som bl.a. innehåller beslut om ett tioårigt ramverk för hållbar konsumtion och produktion samt etablerandet av ”grön ekonomi” som ett internationellt begrepp. Man enades även om att världens länder inom kort ska ta fram globala hållbarhetsmål (Sustainable Development Goals, SDG). Detta ska ske inom ramen för en öppen arbetsgrupp under FN:s generalförsamling. Gruppens första möte hölls i New York den 14–15 mars 2013. Under Rio+20 inrättades även ett politiskt högnivåforum som kommer att hålla sitt första möte i september 2013.

EU har anslutit sig till att uppnå millenniemålen, bl.a. genom Europeiskt samförstånd om utveckling från 2005.¹ I dokumentet slås fast att unionens främsta och övergripande mål för utvecklingssamarbetet är fattigdomsutrotning i samband med en hållbar utveckling, bl.a. i syfte att uppnå millenniemålen. 2010 antog kommissionen en handlingsplan bestående av tolv punkter för att bidra till uppfyllandet av millenniemålen. EU:s biståndsministrar antog den 14 maj 2012 slutsatserna Att göra EU:s utvecklingspolitik mer effektiv: en agenda för förändring. I slutsatserna slås målet om fattigdomsutrotning återigen fast.

¹ 2006/C46/01.

EU:s miljöministrar antog rådsslutsatser inför Rio+20 den 11 oktober 2011 och 9 mars 2012. Dessutom antog Europeiska rådet den 1–2 mars 2012 slutsatser som innehöll de övergripande prioriteringarna för EU:s agerande. Inför mötet betonade EU bl.a. att demokrati, mänskliga rättigheter och jämlikhet är grundläggande för att åstadkomma hållbar utveckling. I slutsatserna betonades även vikten av fortsatt biståndssamarbete och erinrades om EU:s åtagande att till 2015 uppnå de gemensamma biståndsmål som fastställdes i rådsslutsatser 2005. Dessa mål finns utförligt beskrivna i utskottets betänkande 2011/12:UU2. Miljöministrarna antog även uppföljande slutsatser till Rio+20 den 25 oktober 2012. Slutsatserna bekräftar EU:s engagemang för åtagandena från konferensen och behandlar uppföljningen inom EU och på internationell nivå. Det framhålls även att EU är fast beslutet att konstruktivt delta i processen med att utveckla globala mål för hållbar utveckling, och att detta bör ske i samklang med arbetet att fastställa utvecklingsdagordningen för tiden efter 2015.

Riksdagen har fortlöpande följt arbetet med att uppfylla millenniemålen och förberedelserna inför Rio+20. Vad gäller millenniemålen har utskottet beskrivit läget för uppfyllandet av målen och regeringens arbete med detta både i de årliga betänkandena om biståndsbudgeten och i flera betänkanden om politiken för global utveckling. Utskottet höll en överläggning med biståndsministern den 20 maj 2010 om EU:s position inför FN:s högnivåmöte om millenniemålen i New York den 20–22 september samma år. Överläggningen skedde på basis av kommissionens meddelande KOM(2010) 159 EU:s åtgärdsplan i tolv punkter till stöd för millennieutvecklingsmålen. Vid högnivåmötet i New York deltog två ledamöter från utrikesutskottet i den officiella svenska delegationen.

Vad gäller Rio+20-konferensen behandlade utskottet förberedelserna inför konferensen i betänkande 2011/12:UU12 Internationell hållbar utveckling. Utskottet fick under våren 2012 vid flera tillfällen information från Utrikesdepartementet om förberedelserna för Rio+20. Den 28 mars informerade biståndsministern utrikesutskottet och miljö- och jordbruksutskottet om ekologisk hållbarhet och miljövänlig tillväxt inför Rio+20. Utrikesutskottet fick den 27 mars information av biståndsminister Gunilla Carlsson om hållbar utveckling inför Rio+20. Den 10 maj fick utskottet information av biståndsministern inför FAC den 14 maj, där EU:s position inför Rio+20 diskuterades. Den 12 juni 2012 fick utskottet information av statssekreterare Hanna Hellquist om ekologisk hållbarhet och miljövänlig tillväxt inför Rio+20. Två ledamöter från utskottet deltog i den officiella svenska delegationen till Rio+20 tillsammans med ledamöter från finansutskottet och miljö- och jordbruksutskottet.

Meddelandets huvudsakliga innehåll

Kommissionen konstaterar i meddelandet att två av de mest akuta utmaningarna som världen står inför är att utrota fattigdomen och säkra ett hållbart välstånd och välbefinnande. För att effektivt kunna ta itu med dessa utmaningar menar kommissionen att översynen av millenniemålen och processen med nya globala utvecklingsmål efter 2015 samt arbetet med att ta fram mål för hållbar utveckling för att genomföra åtagandena från Rio+20-konferensen i juni 2012 måste föras samman inom en enda övergripande ram med gemensamma utmaningar och mål. Detta ska ske för att, som kommissionen uttrycker det, säkra ett anständigt liv för alla till 2030 och ge världen en hållbar framtid därefter.

Syftet med meddelandet är att föreslå EU:s ingångsvärden inför kommande förhandlingar i FN om global utveckling efter 2015 i form av ett gemensamt EU-ramverk. Kommissionen föreslår ett antal principer för ramverkets räckvidd, målens karaktär och antal, insyn, genomförande och ansvarsskyldighet samt samstämmighet. Det framhålls bl.a. att ramverket bör inriktas på utrotning av fattigdom i alla dess dimensioner, var den än finns, samt främja välstånd och välbefinnande för alla människor i hela världen. De tre dimensionerna av hållbar utveckling – ekonomisk, social, och miljömässig – ska integreras. Målen bör vidare sätta en lägsta levnadsstandard som alla människor bör ha uppnått senast 2030, och fungera som en vägledning i riktning mot välstånd och välbefinnande inom ramen för jordens resurser. Den tidsram som föreslås är en vision för 2050 med mål och målsättningar för 2030.

Enligt kommissionen bör ramverket omfatta följande områden:

- Grundläggande mänsklig utveckling.
- Drivkrafter för hållbar och inkluderande tillväxt och utveckling.
- Hållbar förvaltning av naturresurser.
- Rättvisa, jämställdhet och jämlikhet samt frågor som rör mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatsprincipen, kvinnors självbestämmande och jämställdhet.
- Fred och säkerhet.

Vidare anser kommissionen att målen bör vara begränsade till antalet och gälla generellt för alla länder men ha målsättningar som beaktar olika sammanhang. För att säkerställa ägarskap och relevans bör målen utformas och göras operativa på nationell nivå. Särskild hänsyn bör tas till instabila staters behov. Målen bör utarbetas så att faktabasen från vetenskap och forskning beaktas, och relaterade målsättningar och indikatorer bör vara mätbara.

Kommissionen framhåller även nationellt ägarskap och ansvar och att alla resurser måste mobiliseras, dvs. både nationella och internationella, privata och offentliga. Ramverket bör utarbetas och genomföras i nära partnerskap med aktörer från det civila samhället, inklusive den privata

sektorn. Vad gäller samstämmighet framhåller kommissionen att målen bör överensstämma med befintliga mål och målsättningar som fastställts genom internationella överenskommelser, t.ex. på områdena klimatförändring, biologisk mångfald, katastrofriskreducering och socialt grundskydd.

Regeringens faktapromemoria

I faktapromemorian välkomnar regeringen kommissionens meddelande och dess vision om att utrota fattigdom och ge världen en hållbar framtid. Regeringen instämmer i kommissionens förslag om att integrera hållbar utveckling och fattigdomsutrotning i ett övergripande ramverk efter 2015 med en vision som sträcker sig till 2050. Regeringen anser liksom kommissionen att översynen av millenniemålen och de framtida hållbarhetsmålen (SDG) tillsammans ska utmyнна i en uppsättning universella mål för global hållbar utveckling och fattigdomsutrotning.

Regeringen instämmer vidare i kommissionens förslag om att komma överens om några vägledande principer för framtagandet av det framtida ramverket och stödjer de principer som föreslås som EU:s utgångspunkt för förhandlingar utan att förekomma eventuella målskrivningar. Regeringen vill verka för ett övergripande ramverk där fattigdomsutrotning och hållbar utveckling (ekonomisk, social och miljömässig) blir centrala och uttrycks i en uppsättning universella mål där individen står i centrum. Målen bör tjäna som drivkrafter för inkluderande och hållbar utveckling. Regeringen delar kommissionens synsätt att fattigdom är multidimensionell och inte kan angripas endast från ett ekonomiskt perspektiv. I promemorian lyfter regeringen bl.a. fram frågor som rör demokrati, mänskliga rättigheter och samhällsstyrning, kvinnors roll samt konflikttrabbade länder och sviktande stater. Regeringen framhåller även vikten av nationellt ansvarsutkrävande, finansieringsfrågor och breda partnerskap.

Utskottets granskning

Kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen lägger utlåtandet till handlingarna. Jämför särskilt yttrande (SD).

Utskottet konstaterar att det nu återstår drygt två år till 2015, den tidsgräns som världens ledare har satt upp för uppfyllandet av millenniemålen. Utskottet har tidigare, bl.a. i betänkandena 2012/13:UU2 och 2012/13:UU12, beskrivit situationen för flera av millenniemålen. Målen har, som kommissionen skriver i meddelandet, visat sig vara ett värdefullt redskap för att öka allmänhetens medvetenhet och stärka den politiska viljan och har syftat till att mobilisera resurser för att utrota fattigdomen. FN:s generalsekreterare lämnar årligen en rapport till generalförsamlingen om uppfyllandet av millenniemålen. Utskottet noterar att den senaste rapporten från augusti 2012¹ pekar på att tre delmål bedöms ha uppnåtts redan nu: att halvera den extrema fattigdomen, förbättra tillgången till rent vatten och skapa bättre levnadsvillkor i slumområden. I rapporten lyfts även fram förbättringar vad gäller barns skolgång, flickors möjlighet till skolgång, mödra- och barnadödlighet, mödravård samt behandling och spridning av hiv och malaria.

På det stora hela konstaterar dock utskottet att framstegen är ojämnt fördelade, både mellan och inom länder, och att utvecklingen har stagnerat inom vissa områden. Tillväxten i framför allt Indien och Kina har bidragit till att reducera fattigdomssiffrorna globalt medan framstegen ofta har varit minst i de fattigaste och mest marginaliserade grupperna och i sviktande stater och konflikttrabbade länder. Parallellt med att en ny global utvecklingsdagordning tas fram vill utskottet därför betona att ansträngningarna för att uppnå millenniemålen till 2015 måste fortsätta med oförminskad kraft. Utvecklingen hittills visar att det är fullt möjligt att utrota fattigdomen inom en enda generation.

Världen har genomgått stora förändringar sedan millenniedeklarationen antogs år 2000. Kommissionen lyfter i meddelandet fram förskjutningar i den globala ekonomiska och politiska balansen, ökad global handel, klimatförändringar och uttömmande av naturresurser, teknologiska förändringar, ekonomiska och finansiella kriser, ökad konsumtion samt rörliga livsmedels- och energipriser, befolkningsförändringar och migration, våld och

¹ Accelerating progress towards the Millennium Development Goals: options for sustained and inclusive growth and issues for advancing the United Nations development agenda beyond 2015.

väpnade konflikter, naturkatastrofer och katastrofer orsakade av människan samt ökade klyftor. Vidare har stora förändringar skett i hur det internationella utvecklingssamarbetet ser ut, vilka resurser som finns och vilka aktörer som är verksamma. Dessa faktorer bör enligt utskottet ses som en bakgrund till en ny global utvecklingsdagordning efter 2015.

Kommissionen föreslår i meddelandet ett ramverk bestående av ett antal principer som ska vara vägledande för EU:s position i de internationella diskussionerna om en global utvecklingsdagordning efter 2015. Principerna, som beskrivs under rubriken Meddelandets huvudsakliga innehåll, rör bl.a. ramverkets omfattning, ansvarsutkrävande, finansiering, partnerskap och samstämmighet. Utskottet instämmer i stort med den inriktning som kommissionen föreslår och anser att meddelandet utgör en god grund för framtida diskussioner. Det är viktigt att EU kan enas om ett antal principer inför den globala debatten om utvecklingsdagordningen efter 2015. EU har som världens största biståndsgivare och handelspartner en central roll att spela.

Utskottet delar kommissionens uppfattning att den framtida globala utvecklingsdagordningen bör gälla för alla länder och ha fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling som främsta mål. Enligt utskottet bör dagordningen bygga vidare på millenniemålen men anpassas till den förändrade omvärlden och fokusera mer på kvalitet och på sambandet mellan olika mål. Kommissionens meddelande bygger på vedertagna principer inom det internationella utvecklingssamarbetet som har slagits fast i EU:s agenda för förändring och vid högnivåmötet om biståndseffektivitet i Busan i november 2011, där en ledamot från utskottet deltog. Utskottet anser att det är viktigt att framhålla dessa principer som rör fokus på resultat, ägarskap, partnerskap för utveckling, transparens och delat ansvar. Utskottet håller med kommissionen om vikten av att målsättningarna måste kunna anpassas till nationella förhållanden och operationaliseras på nationell nivå, trots att de ska gälla generellt för alla länder. Detta ökar möjligheterna till lokalt ägarskap och ansvarsutkrävande.

Utskottet anser liksom kommissionen att särskild hänsyn bör tas till konflikttrabbade länder och sviktande stater. 1,5 miljarder människor lever i konflikttrabbade länder eller sviktande stater som inte har uppnått något av millenniemålen. Väpnat våld underminerar möjligheterna till utveckling, och frihet från våld i alla former måste därför vara en beståndsdel av den nya utvecklingsdagordningen. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att hotet om en okontrollerad spridning av små och lätta vapen måste tas på stort allvar och att gränsöverskridande okontrollerad vapenhandel kräver särskild uppmärksamhet.

Utvecklingsdagordningen efter 2015 bör ta fasta på alla länders ansvar för att bidra till hållbar utveckling. Att analysera utvecklingsperspektivet vid politiska beslut inom olika områden är grundläggande för att identifiera lösningar på globala utmaningar och bidra till utveckling i fattiga länder och för fattiga människor. Sveriges politik för global utveckling

från 2003 inrättades bl.a. för att möta de utmaningar som identifierades i millenniedeklarationen. Utskottet konstaterar att EU:s politik på exempelvis jordbruks-, fiske-, handels- och miljöområdet påverkar utvecklingsländerna i hög grad och att Sverige länge har arbetat aktivt med EU:s politik för samstämmighet för utveckling, Policy Coherence for Development (PCD). Unionen ska enligt Lissabonfördragets artikel 208 ta hänsyn till målen för utvecklingssamarbetet vid genomförande av politik som kan påverka utvecklingsländerna. Åtagandena om att arbeta för konsekvens och samstämmighet slogs även fast i EU:s agenda för förändring, och EU har antagit ett arbetsprogram för PCD för perioden 2010–2013. Med tanke på samstämmighetsfrågornas betydelse för hållbar global utveckling, EU:s tyngd som biståndsgivare och de åtaganden som EU har gjort anser utskottet att EU bör driva samstämmighet för utveckling som en central fråga inom ramen för en ny global utvecklingsdagordning.

Utskottet vill även lyfta fram kopplingen mellan uppfyllandet av millenniemålen och utvecklingsfinansiering och noterar att kommissionen skriver i meddelandet att alla resurser måste mobiliseras, såväl nationella som internationella, privata och offentliga. För att kunna nå upp till de befintliga millenniemålen finns det fortfarande enorma finansieringsbehov. Finansieringsfrågor kommer enligt utskottet att spela en betydande roll även för utvecklingsagendan efter 2015. Utskottet konstaterar att bidraget från EU och dess medlemsstater till det officiella utvecklingsbiståndet minskade mellan 2011 och 2012. Om inte alla EU:s medlemsstater uppfyller sina individuella mål kommer unionen inte att nå upp till det samlade biståndsmålet för 2015, dvs. 0,7 procent ODA (Official Development Assistance) av BNI för EU15 och 0,33 procent ODA av BNI för EU12. Utskottet vill därför framhålla att EU och dess medlemsstater måste leva upp till de åtaganden som har gjorts om utvecklingsfinansiering.

För att den nya globala utvecklingsdagordningen ska få så stor legitimitet som möjligt är det centralt att den föregås av breda konsultationer. Utskottet ser därför positivt på att kommissionens meddelande har föregåtts av flera offentliga samråd. Det finns i dag tekniska förutsättningar för att skapa en deltagande process för att ta fram nya globala utvecklingsmål, och utskottet välkomnar att FN-systemet har antagit ett sådant angreppssätt genom att involvera civilsamhället och allmänheten på flera sätt. Det är särskilt angeläget att utvecklingsländerna får komma till tals i processen. Utskottet välkomnar även att regeringen tillsammans med Sida har initierat en bred dialog i Sverige kring den globala utvecklingsagendan efter 2015.

Vad gäller ramverkets omfattning föreslår kommissionen områdena grundläggande mänsklig utveckling och levnadsstandard, drivkrafter för hållbar ekonomisk tillväxt och utveckling, hållbar förvaltning av naturresurser, rättvisa, jämställdhet, jämlikhet, demokrati, rättsstatsprincipen och mänskliga rättigheter samt fred och säkerhet. Utskottet är positivt till att kommissionen utgår i från en multidimensionell syn på fattigdom i medde-

landet och att ramverket integrerar de tre dimensionerna av hållbar utveckling, nämligen social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet. Det är välkommet att kommissionen analyserar drivkrafterna bakom en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt. Utskottet anser att kommissionen har identifierat en rad viktiga principer för dagordningens omfattning i meddelandet men väljer i det följande att särskilt fokusera på frågor om miljö och klimat, demokrati och mänskliga rättigheter samt främjande av jämställdhet och kvinnors roll i utveckling. Dessa utgör enligt utskottet grundläggande förutsättningar för att stimulera utvecklingens drivkrafter.

Utskottet håller med kommissionen om att det finns ett grundläggande samband mellan global miljömässig hållbarhet och fattigdomsutrotning. Miljö- och klimatförändringar har störst påverkan på människor som lever i fattigdom. Fattiga människor som bor i slumområden, på landsbygden eller i avlägsna områden kan vara särskilt utsatta, och kvinnor och barn blir ofta hårdast drabbade. För att säkerhetsställa en globalt hållbar utveckling är det därför nödvändigt att hantera klimatförändringarnas effekter och negativ miljöpåverkan. Här vill utskottet understryka vikten av att inte enbart identifiera drivkrafter utan faktiskt säkerställa att åtgärder vidtas som långsiktigt hanterar klimatfrågorna. Kommissionen lyfter fram frågor som rör hållbar förvaltning av naturresurser som ett av de områden ramverket bör omfatta. Enligt utskottet är det även viktigt att andra långsiktiga klimatåtgärder som måste vidtas för att uppnå hållbar utveckling integreras i ramverket. Utskottet anser liksom kommissionen att dessa utmaningar inte kan hanteras separat och ställer sig bakom ambitionen att integrera uppföljningen av Rio+20 i den globala utvecklingsdagordningen efter 2015.

Utskottet vill framhålla att främjandet av demokrati, mänskliga rättigheter, en fungerande rättsstat och god samhällsstyrning är nödvändiga förutsättningar för fattigdomsbekämpning och hållbar utveckling. Transparenta och demokratiska samhällsinstitutioner är en central komponent i detta. Dessa frågor måste därför ha en framträdande plats i EU:s ramverk för att sedan återspeglas i den globala utvecklingsdagordningen efter 2015. Utskottet välkomnar att Interparlamentariska unionen (IPU) har engagerat sig i processen för att ta fram nya globala utvecklingsmål. IPU har bl.a deltagit i diskussioner med FN:s högnivåpanel om vikten av demokratiskt styre. Utskottet anser att det inom IPU finns stor kunskap om demokratifrämjande och parlamentens centrala roll för demokrati och ansvarsutkrävande som bör tas till vara i processen.

Utskottet konstaterar att merparten av de människor som lever i den djupa fattigdomen i världen är kvinnor och flickor. Det finns starka samband mellan jämställdhet och fattigdom, och fattigdom tenderar att förstärka könsdiskriminering och ojämlika relationer mellan könen. För att arbetet med fattigdomsbekämpning ska bli verkningsfullt måste därför kvinnor kunna delta i beslutsfattande, delta i ekonomin och kunna försörja sig, ha tillgång till utbildning och ha en god hälsa. Det handlar också om att förändra attityder i samhället i riktning mot jämställdhet och att arbeta för

att kvinnor och flickor ska ses som förändringsaktörer och drivkrafter i samhället. Utskottet anser att EU ska driva jämställdhet och kvinnors rättigheter inom ramen för den globala utvecklingsdagordningen efter 2015 med utgångspunkt i ett individuellt rättighetsperspektiv och att dessa frågor därför måste få en framträdande plats i EU:s gemensamma ramverk. Utskottet anser att EU bör verka för att jämställdhet och kvinnors rättigheter dels finns med som ett separat mål och dels genomsyrar övriga mål och områden i den globala utvecklingsdagordningen efter 2015.

Utskottet konstaterar att rätten att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion är grundläggande för alla människor. Trots vissa framsteg sedan millenniedeklarationen antogs 2000 är mödradödligheten fortfarande hög i utvecklingsländer och utgör ett stort hinder för jämställdhet. Sverige har tillsammans med Världshälsoorganisationen (WHO), Unicef och Botswana lett de internationella tematiska konsultationerna på hälsoområdet. Utskottet välkomnar att det slås fast i slutrapporten att frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) måste ingå i den framtida dagordningen och att målen för att minska mödra- och barnadödligheten måste vara ännu mer ambitiösa än tidigare. Utskottet konstaterar att SRHR och frågor som rör rätten till preventivmedel och abort fortfarande anses vara kontroversiella frågor i delar av världen. Det gäller också frågor som rör homo- och bisexuellas samt transpersoners rättigheter. Sverige driver aktivt frågor om SRHR, bl.a. inom ramen för högnivåpanelen, och utskottet anser att även EU bör ge samma prioritet åt frågorna. Enligt utskottet kan EU ha ett tydligt mervärde i den internationella debatten om den globala utvecklingsdagordningen efter 2015 genom att lyfta fram SRHR. En förstärkning av SRHR bör därför finnas med på ett tydligt sätt i EU:s ramverk inför de kommande internationella diskussionerna i FN.

Utskottet föreslår att utlåtandet läggs till handlingarna.

Särskilt yttrande

Kommissionens meddelande om ett ramverk för global utveckling efter 2015 (SD)

Björn Söder (SD) anför:

När det gäller arbetet på SRHR-området är det enligt vår mening viktigt att verka för att en nyanserad bild av abort lyfts fram. Det är viktigt att man inte bortser från de etiska problemen med ingreppet. Det är värt att uppmärksamma att man tidigare har låtit sig influeras av enskilda lobbyorganisationer, vilket vi anser skapar en bristande trovärdighet i dialogen rörande frågor om sexuell och reproduktiv hälsa, då dessa frågor är politiskt känsliga i många länder. Vid en dialog med andra länder om abortfrågan bör frågan problematiseras utifrån flera aspekter, och det bör finnas en större respekt och medvetenhet kring det etiska dilemma som abort utgör i många länder.

BILAGA

Förteckning över granskade dokument

*Kommissionens meddelande KOM(2013) 92 Ett anständigt liv för alla:
Att avskaffa fattigdom och ge världen en hållbar framtid.*